

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος-Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή-Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΔΥΣΛΕΞΙΑ:
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
LANGUAGE LEARNING STRATEGIES FOR STUDENTS WITH DYSLEXIA: A
CASE STUDY**

της
Παπαδοπούλου Αθηνάς

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε Δημόκριτος-Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή-Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή

1. Γαβριηλίδου Ζωή, Καθηγήτρια Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ
2. Μητσιάκη Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ
3. Mitits Lydia, Μέλος Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού

Κομοτηνή, 2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθούν οι στρατηγικές εκμάθησης ξένων γλωσσών από μαθητές με δυσλεξία. Η εργασία παρουσιάζει μία μελέτη περίπτωσης μαθήτριας και την εκμάθηση της Αγγλικής Γλώσσας. Τα ερωτήματα που τίθενται είναι τρία (3). Πρώτον, τα κίνητρα εκμάθησης της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας, δεύτερον, οι στρατηγικές που χρησιμοποιεί το υποκείμενο της έρευνας και τρίτον, η εμπειρία της μαθήτριας κατά την εκμάθηση. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω συνέντευξης και η ανάλυση τους έγινε μέσω ποιοτικής έρευνας. Τα αποτελέσματα φανέρωσαν σχετικά υψηλά κίνητρα μάθησης, χαμηλή προς μέτρια χρήση των στρατηγικών από το υποκείμενο της έρευνας και τέλος, μια σχετικά θετική εμπειρία ως προς την καθηγήτρια, αλλά λιγότερο θετική ως προς την ευκολία ανάγνωσης, ομιλίας και κατανόησης της Αγγλικής. Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να αξιοποιηθούν για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τη διδασκαλία της Αγγλικής για άτομα με δυσλεξία.

Λέξεις-κλειδιά: Δυσλεξία, Ξένη Γλώσσα, Στρατηγικές Εκμάθησης, Στρατηγικές και Δυσλεξία, Μέθοδοι και Δυσλεξία, Απόψεις Δυσλεξικών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αργυροπούλου, Β., Καμπάκη-Βουγιουκλή, Π., (2010). *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ/ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ SILL*, Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλοσοφίας, Φιλοσοφική Σχολή Α.Π.Θ.
2. American Psychiatric Association. Retrieved from <https://www.psychiatry.org/>
last access 7/6/2021
3. Andreassen, R., Jensen, M. & Braten, I. (2017). Investigating self-regulated study strategies among postsecondary students with and without dyslexia: a diary method study, *Read Writ* 30, pp 1891-1916
4. Andreou, G. & Baseki, J. (2012). Phonological and spelling mistakes among dyslexic and non dyslexic children learning two different languages: Greek vs English. *Psychology*, 3 (8), pp 595-600.
<http://dx.doi.org/10.4236/psych.2012.38089>
5. Bonifacci, P., Canducci, E., Gravagna, G. & Palladino, P. (2017). English as a Foreign Language in Bilingual Language-minority Children, Children with Dyslexia and Monolingual Typical Readers, *Dyslexia* 23, pp 181-206
6. Γιάννογλου, Σ. (2019). *Στρατηγικές εκμάθησης ατόμων με δυσλεξία που μαθαίνουν την αγγλική ως ξένη γλώσσα*, Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Διατριβή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε Δημόκριτος Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Κομοτηνή, Ελλάδα
7. Cline, T. (2000). Multilingualism and dyslexia: Challenges for research and practice. *Dyslexia*, 6(1), pp 3-12.
8. Cohen, A.D. (1996). Second language learning and use strategies: clarifying the issues. Working paper, Center for Advanced Research on Language Acquisition, University of Minnesota, Minneapolis.
9. Cohen, A.D. (1998). *Strategies in Learning and Using a Second Language*. London: Longman.
10. Crombie, M. (2000). Dyslexia and the Learning of a Foreign Language in School: Where Are We Going?, *Dyslexia* 6 pp 112-123

11. Csizér, K., Kormos, J. & Sarkadi, A. (2010). The Dynamics of Language Learning Attitudes and Motivation: Lessons From an Interview Study of Dyslexic Language Learners, *The Modern Language Journal* 3, pp 470-487
12. Δημητρακοπούλου, Ν. (2018). Δυσλεξία και κατάκτηση /εκμάθηση ξένης γλώσσας. Συγκριτική μελέτη της επίδοσης παιδιών με δυσλεξία στην ελληνική (Γ1), αγγλική (Γ2) και γερμανική (Γ3) Γλώσσα, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδος
13. Downey, D., Snyder, L. & Hill, B. (2000). College Students with Dyslexia: Persistent Linguistic Deficits and Foreign Language Learning, *Dyslexia* 6 pp 101-111
14. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. ΦΕΚ 17/Α/ 15 Φεβρουαρίου 2017. Παρ. 1β του άρθρου 11 του Ν. 4452/2017
15. Ehrman, M. & Oxford, R. (1989). Effects of sex differences, career choice and psychological type on adult language learning strategies. *The Modern Language Journal*, 74, pp 311-327
16. Ganschow, L. & Sparks, R. (2000). Reflections on Foreign Language Study for Students with Language Learning Problems: Research, Issues and Challenges, *Dyslexia* 6 (1), pp 87-100
17. Gavriilidou, Z. & Petrogiannis, K. (2016). Language learning strategy use of English FL learners in Greek schools: The role of school type and educational level. *International Journal of Research Studies in Language Learning*, 5(4), pp 67-81.
18. Gavriilidou, et al. (2017). *Language Learning Strategies: theoretical issues and applied perspectives*, Καβάλα Εκδόσεις Σαΐτα
19. Gavriilidou, Z., & Mitits, L. (2019). PROFILING GREEK HERITAGE LANGUAGE SPEAKERS IN THE USA AND RUSSIA, *European Journal of Language Studies* 6 (1) pp 28-42
20. Gavriilidou, Z., Dosi, I., & Mitsiaki, M. (2021). Comparing strategy use of dyslectic and non-dyslectic Greek EFL learners: The effect of gender, educational level, self-perceived proficiency, and motivation, *International Journal of Research Studies in Education* 10 (6) pp 77-94
21. Goral, M., & Conner, P.S. (2013). *Language disorders in Multilingual and Multicultural Populations*, 33, pp 128-161. Cambridge University Press.

22. Green, J., & Oxford, R. (1995). A closer look at learning strategies, L2 proficiency and gender. *TESOL Quarterly*, 29, (2), pp 261-297.
23. Griffiths, C. (2003). Patterns of language learning strategy use. *System*, 31, pp 367-383.
24. Gyarmathy, E., Mahlerbe, C., Pichel, P., Stoyanov, B., Tartari, T., Giovanni, T., (2009). Dyslexic Students and the Second Language Learning A study on the learning needs-European review
25. Jordanova, N., Markovska, S., Loleska, S. & Loleski M. (2020). Psychophysiological Characteristics of Children with Dyslexia *Education Language and Sociology Research* 1 (1) pp 61-80
26. Κέντρο Ειδικής Διαπαιδαγώγησης, Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο: <https://www.evrymathia.com.gr/dislexia/> τελευταία πρόσβαση 10/4/2021
27. Kambakis – Vougiouklis, P. (2016). Variables affecting choice of language learning strategies by Greek learners of English attending elementary school. In Z. Gavriilidou & K. Petrogiannis (Ed.), *Language Learning Strategies in the Greek setting: Research outcomes of a large-scale project* (pp 42-57) Καβάλα, Εκδόσεις Σαΐτα
28. Kantaridou, Z. & Papadopoulou, I. (2017). ENCOURAGING LANGUAGE LEARNING STRATEGIES-EMPOWERING THE LEARNER, in Gavriilidou et al. (2017). *Language Learning Strategies: theoretical issues and applied perspectives*, pp 167-223 Καβάλα, Εκδόσεις Σαΐτα
29. Kazamia, V. (2016). Gender and age impact on language learning strategy use: A research on Greek EFL learners, In Z. Gavriilidou & K. Petrogiannis (Ed.), *Language Learning Strategies in the Greek setting: Research outcomes of a large-scale project* (pp 75-100) Καβάλα, Εκδόσεις Σαΐτα
30. Kere, Juha (2014). The molecular genetics and neurobiology of developmental dyslexia as model of a complex phenotype, *Biochemical and Biophysical Research Communications* 452, pp 236-243
31. Kormos, J., Csizér, K. & Sarkadi, A. (2009). The language learning experiences of students with dyslexia: lessons from an interview study, in *Innovation and Language Learning Teaching* 3(2), pp 115-130.

32. Kormos, J. & Csizér, K., (2010). A comparison of the foreign language learning motivation of Hungarian dyslexic and non-dyslexic students, *20(2)*, pp 232-250
33. Lemperou, L., Chostelidou, D., & Griva, E. (2011). Identifying the training needs of EFL teachers in teaching children with dyslexia. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, pp 410-416
34. Liu, Jing (2010). *Language Learning Strategies and Its Training Model*, School of Foreign Language, Qingdao University of Science and Technology, International Education Studies (3), pp 100-104
35. Μαγγόπουλος, Γ. (2014). ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, Τόμος ΙΣΤ (64)
36. Μαριδάκη-Κασωτάκη, Α. (2009). *Δυσκολίες Μάθησης, Ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
37. Μεσσήνης, Σ. (2010). *Το Σύνδρομο της Δυσλεξίας*. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο: <https://www.stavrosmessinis.gr> τελευταία πρόσβαση: 8/3/2021
38. MacCullagh, L., Bonsanquet, A. & Badcock, N. (2016). University Students with Dyslexia: A Qualitative Exploratory Study of Learning Practices, Challenges and Strategies, *Dyslexia* 23, pp 3-23
39. Mitits, L. (2015). *Language Learning Strategies and Multilingualism*, Καβάλα: Εκδόσεις Σαΐτα
40. Νικολάου, Γ. (2011). *Ένταξη και Εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο Δημοτικό Σχολείο*, Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο
41. Nijakowska, J., Kormos, J., Hanusova, S., Jaroszewicz, B., Kálmos, B., Imrene, Sarkadi, A., Smith, A. M., Szymańska-Czaplak, E., Vojtkova, N., Alexiou, T., Košak Babuder, M., Mattheoudakis, M. & Pižorn, K., (2015). DysTEFL2 – Dyslexia for teachers of English as a foreign language. Self-study course. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο <http://dystefl2.uni.lodz.pl> τελευταία πρόσβαση 5/4/2021
42. Nijakowska, J., Tsagari, D. & Spanoudis, G., (2018). English as a foreign language teacher training needs and perceived preparedness to include dyslexic learners: The case of Greece, Cyprus, and Poland, *Dyslexia* 24, pp 357-379
43. Oxford, R. (1989). Use of language learning strategies: A synthesis of studies with implications for strategy training. *System*, 17 (2), pp 235-247.

44. Oxford, R. (2003). Language Learning Styles and Strategies: An overview. Learning Styles & Strategies/Oxford, GALA. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο <https://web.ntpu.edu.tw/~language/workshop/read2.pdf> τελευταία πρόσβαση 24/4/2021
45. Oxford, R. (2017). *Teaching and Researching Language Learning Strategies*, University of California, San Diego
46. Oxford, R. L. & Nyikos, M. (1989). Variables affecting choice of language learning strategies by university students. *Modern Language Journal*, 73, (3), pp 291-300
47. Παντελιάδου, Σ. (2011). *Μαθησιακές Δυσκολίες και Εκπαιδευτική Πράξη Τι & Γιατί*, Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο
48. Παπαδάτος, Ι., Πολυχρονοπούλου, Σ., Μπαστέα, Α., (2016). Μαθησιακές Δυσκολίες – Δυσλεξία. Μια κριτική ματιά σε θεωρίες και μεθοδολογίες σχετικά με τη ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση της Δυσλεξίας. 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημόνων Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής, Αθήνα: Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
49. Πόρποδας, Κ. (1997). Δυσλεξία: η ειδική διαταραχή στη μάθηση του γραπτού λόγου (ψυχολογική θεώρηση). Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
50. Petrogiannis, K., Gavriilidou, Z. (2015). Strategy Inventory for Language Learning: findings of a validation study in Greece. In Carmo, M. (Ed.), *Education Applications & Developments* (ch. 22). Madrid: in Science Press, pp 223-236.
51. Petrogiannis, K., Gavriilidou, Z. (2016). STRATEGY INVENTORY FOR LANGUAGE LEARNING: FINDINGS OF A VALIDATION STUDY IN GREECE, in *Education Applications & Developments*, Portugal Science Press
52. Psaltou-Joycey, A. (2020). Language Learning Strategies and Good Language Teachers. In C. Griffiths and Z. Tajeddin (Eds.), *Lessons from Good Language Teachers* (pp. 175-186). Cambridge, UK: Cambridge University Press
53. Psaltou – Joycey, A., Agathopoulou, E., Petrogiannis, K., & Gavriilidou, Z. (2017). Teachers’ and learners’ reported language learning strategy use: How do they match? In Z. Gavriilidou, K. Petrogiannis, M. Platsidou, & A. Psaltou – Joycey (Ed.), *Language Learning Strategies: Theoretical issues and applied perspectives* pp 71- 93, Kavala: Saita Publications.

54. Rubin, J. (1975). What the "Good Language Learner" can teach us. *TESOL Quarterly*, 9(1), 41
55. Ράπτη, Ε., (2013). *Η εκμάθηση ξένης γλώσσας σε παιδιά με δυσλεξία*, Δημοσίευτη Μεταπτυχιακή Διατριβή. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Ηπείρου, Τμήμα Λογοθεραπείας, Ελλάδα
56. Σαραφιανού, Α., (2013), *Στρατηγικές εκμάθησης της ξένης γλώσσας: η άμεση και ενσωματωμένη διδασκαλία στο πλαίσιο εφαρμογής ενός παρεμβατικού προγράμματος καλλιέργειας στρατηγικής εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας σε μαθητές Δευτέρας τάξης Λυκείου*, Δημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Κομοτηνή, Ελλάδα
57. Σελλά-Μάζη, Ε. (2001). *Διγλωσσία και Κοινωνία, η ελληνική πραγματικότητα*, Αθήνα, Εκδόσεις Προσκήνιο
58. Σταμπολτζή, Α. &Τσιφτισπούλου, Μ. (2017). Αντιλήψεις μαθητών, γονέων και καθηγητών για την εκμάθηση της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας (ΑΞΓ) σε μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (δυσλεξία), 6 (1), pp 179-197
59. Sarafianou, A., Gavriilidou, Z. (2015). The Effect of Strategy-Based Instruction on Strategy Use by Upper-Secondary Greek Students of EFL, *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 12 (1), pp 21-34
60. Schneider, E., Ganschow, L. (2000). Dynamic Assessment and Instructional Strategies for Learners Who Struggle to Learn a Foreign Language, *Dyslexia* 6, pp 72-82
61. Skutnabb-Kangas, T. (1984). *Bilingualism or not? The education of minorities*. Clevedon: Multilingual Matters
62. Skutnabb-Kangas, T. & McCarty T., (2008). Key Concepts in Bilingual Education: Ideological, Historical, Epistemological, and Empirical Foundations, *Encyclopedia of Language and Education*, pp 1466-1482
63. Smith, N. (2018). The history of Dyslexia, in *identification of dyslexia and how it occurs within the human body*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/> last access: 27/05/2021
64. Sparks, R., Ganschow, L. (1993). The Impact of Native Language Learning Problems on Foreign Language Learning: Case Study Illustrations of the

- Linguistic Coding Deficit Hypothesis, *The Modern Language Journal*, 77(1), pp 58-74
65. Τζιβινίκου, Σ. (2015). *Μαθησιακές δυσκολίες - διδακτικές παρεμβάσεις*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από τον ιστότοπο <http://hdl.handle.net/11419/5332>
66. Tralli, R., Colombo, B., Deshler, D.D. & Schumaker, J.B. (1996). The strategies intervention model: a model for supported inclusion at the secondary level. *Remedial and special education*, 17, pp 204-216
67. Werth, R. (2019). What causes dyslexia? Identifying the causes of dyslexia and effective compensatory therapy, *Restorative Neurology and Neuroscience* 37 pp 591-608
68. Wong, L. & Nunan, D. (2011). The learning styles and strategies of effective language learners, *System* 39 pp 144-163

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ

- Λοιπόν (Ο) σήμερα θα κάνουμε μία μικρή συνέντευξη, η οποία θα ηχογραφηθεί κι εγώ θα σου κάνω κάποιες ερωτήσεις σχετικά με τα Αγγλικά. Εντάξει? (.) Κι εσύ θα μου απαντάς με ένα ναι ή ένα όχι ή με κάποιες άλλες απαντήσεις (.) Είσαι έτοιμη? Θα αφήσεις όλα τα υπόλοιπα στην άκρη για να μπορούμε να συεννοηθούμε πολύ καλά?
- Είμαι όλη αυτιά